

d'una composició (i interpretació) musical, veurem com no té tant de sentit establir aquesta classificació.

Desgraciadament aquests dos "mons" musicals se'ns presenten normalment divorciats: mentre a la música lleugera se li atribueix un valor formal gairebé nul (en el millor dels casos), la infraestructura de la música clàssica (parlo sobretot a Olot), no es mou gaire més lluny de Beethoven, Tchaikowsky i els valsos de Johan Strauss.

Per una banda, el coneixement musical anterior al s. XX es mou en uns esquemes molt foscos i en un coneixement dels distints moviments musicals força confús, solament amb l'avantatge d'estar més acostumat a sentir música d'aquest tipus o d'aquestes èpoques, al marge de la seva major o menor qualitat, o de la seva major o menor aportació.

El desgavell ja es fa total si la música que hom sent és del nostre segle, i no parlem ja dels últims corrents musicals d'aquest temps.

Una primera dificultat per a aquesta iniciació musical ens ve donada pel mateix caràcter arbitrari de les programacions dels concerts que es fan a Olot. Realment no s'ha pretès donar mai un determinat cicle musical, més o menys didàcticament, ni a nivell d'escola. L'altra dificultat és inherent al públic, el qual es mostra tancat i a voltes rebec a qualsevol aproximació a altra música que fugi dels seus esquemes. En definitiva, és que ningú no arrisca massa ni abandona uns certs prejudicis enfront d'una obra desconeguda o innovadora.

A partir d'aquest moment, ja ens podem plantejar, doncs, per quin cantó té d'anar la nostra mirada en iniciar el judici d'una obra o d'una interpretació musical.

L'anàlisi de l'obra musical en sí mateixa ens portaria a repassar què en diuen d'això Strawinsky—judicar una obra per la totalitat del seu efecte sonor, per la forma—, Schopenhauer—com a expressió d'emocions generals i sense motivació—, o el mateix Hegel quan diu que la música no es refereix a la forma nua de la interioritat, sinó a la interioritat amb un contingut, etc... (1), però tot plegat ens portaria massa lluny.

De moment, ens és més convenient de fixar-nos en els elements sonors, interpretatius i de direcció

en enfrontar-nos a una obra musical.

Aaron Copland (2), distingeix quatre elements formals a l'hora de fer un judici primari d'una obra o d'una audició: harmonia, melodia, ritme i timbre.

Els processos harmònics vénen donats per la combinació que dels sons fa un compositor. La roda musical avança continuament i les investigacions harmòniques són les que han donat un saït més important en el que va de segle. Combinacions que abans eren totalment prohibides, ara són normals i inclús la nostra orel·la s'hi acostuma amb relativa facilitat. Un valor avui dia consagrat, com és Strawinsky, va produir un veritable escàndol quan va estrenar "La sacre du Printemps" a París el 28 de maig de 1913, mentre avui és obra reconeguda com a puntal de la nostra música. Per a públics no acostumats o no interessats en els moviments musicals d'avantguarda, encara els pot semblar que—com d'infame la combinació que dels sons fa aquest compositor en aquesta obra, per citar només un cas.

No pretenc pas amb això donar valor de consagració a qualsevol obra nova que se'ns presenti, però sí ampliar el sentit crític i donar-se compte d'un altre camp de possibilitats musicals perfectament coherent i amb una profunditat equiparable a altra música anterior, desconegut per molts de nosaltres.

També van ésser rebutjades les òperes de Wagner, i ara el nostre públic sol passar la febre wagneriana amb molta facilitat.

Quant a l'element melòdic, és un dels punts sobre els quals es basa més la nostra crítica musical; hom sent moltes vegades emitir judicis de valor en funció solament de la melodia. I no és pas aquest l'únic element a considerar, doncs si així fos, Tchaikowsky seria més gran que Mozart, per citar un exemple, i no crec que hi hagi ningú capaç de sostenir, avui per avui, aquesta afirmació.

L'element melòdic evoluciona, al igual que els altres, buscant una major alliberació de les limitacions a que estava sotmès. Per entendre'ns, les dissonàncies ja no són pecat i la música no s'acaba amb Brahms o Chopin.

Si un element sonor ha estat esclavitzat, aquest és el ritme musical. Havia d'arribar un compositor

com Strawinsky per rescatar el ritme de les garres en què estava pres des de Bach i encara abans.

Escolteu "L'histoire du soldat" del compositor rus, i veureu la riquesa rítmica que domina tota l'obra. En l'aspecte tècnic es resol amb incorporació de nous compassos, combinació alternada i simultània dels mateixos, etc., i tot ho assoleix partint de temes populars i motius també populars, tals com el pas-doble, i aprofitant a voltes elements rítmics que provenen del "jazz", etc...

Ara bé, aquests mots restaran absolutament buits si no van acompanyats de l'element sonor, el qual ens farà veure l'evolució de les formes harmòniques, melòdiques i rítmiques.

Intentaré donar un esquema per a una petita discografia informativa en aquest sentit a l'abast de qualsevol discoteca. Prescindint del moviment polifònic de l'Edat Mitjana i del Renaixement i de tota música anterior, el procés quedaria més o menys representat per Bach, Händel; Haydn, Mozart; Beethoven, Brahms; Wagner; Debussy, Honneger, Schönberg, Strawinsky, Schopenhauer... (3).

Naturalment, aquesta llista és absolutament incompleta i només dóna una idea molt primària de l'evolució dels elements que he mencionat més amunt. La locució d'aquestes obres ens té de portar a donar-nos compte del procés que segueixen els elements harmònics, des d'una combinació totalment consonant i equilibrada a una estructura dissonant, passant pels elements politonals, atonals, etc.

En l'element rítmic també hom veu l'evolució des de fórmules rítmiques constants al llarg de l'obra fins una llibertat total per emprar ritmes diversos en un mateix moviment. Tractament paral·lel en la melodia: des de l'esgotament d'un tema musical fins l'abandó tot seguit del mateix, o bé sense mantenir una veritable línia melòdica.

Una darrera mirada als aspectes formals ens condueix a considerar la qualitat tímbrica d'una composició. Establint una clàssica comparació amb la pintura, el timbre és el que el color en aquesta art pictòrica.

Hi ha fragments musicals que demanen la utilització d'un determinat instrument, i sols aquest, o bé una determinada combinació: